

Utbildningsinspektion i Lillpите rektorsområde

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lillpite skola	Antal barn/elever
Grundskola	119
Skolbarnsomsorg	37
Förskoleklass	13

Böle skola	Antal barn/elever
Grundskola	76
Skolbarnsomsorg	34
Förskoleklass	15

Markbygdens skola	Antal barn/elever
Grundskola	25

Rektorsområdet omfattar tre grundskoleenheter; Lillpite skola, Böle skola och Markbygdens skola. Alla tre enheter har vanligtvis verksamhet från förskoleklass till årskurs 6. Eleverna från de tre skolorna går årskurs 7-9 i Sjulnäs skola. Markbygdens skola har i år ingen elev i förskoleklass. I samma byggnad som skolorna finns fritidshem. De tre skolorna har elever från Lillpite, Böle, och Långträsk med omnejd. In- och utflyttning av elever i området är liten. Inom rektorsområdet finns fyra förskoleavdelningar; Hultans förskola, Källans förskola, Trulles förskola och Vilhelmsdahls förskola. Rektorn har även ansvar för fem dagbarnvårdare.

Lillpite skolas pedagogiska personal arbetar i arbetslag där förskoleklass, årskurs 1, 2, 3 och fritids bildar ett arbetslag. Årskurs 4, 5 och 6 bildar ytterligare ett arbetslag. Skolan byggnad utgörs av en äldre del från 50-talet med tillbyggda nyare delar under 80- och 90-talet. Den nyare delen innehåller huvudsakligen förskoleklassens och skolbarnsomsorgens verksamheter. Verksamheten bedrivs på två plan med hiss mellan våningarna. Förskola finns i nära anslutning till skolan.

Böle skolas pedagogiska personal arbetar i två arbetslag. Förskoleklass, årskurs 1, 2 och fritids bildar ett arbetslag och årskurs 3-6 bildar ett arbetslag. Samverkan sker mellan lärare i båda arbetslagen och fritids. Skolan byggnad utgörs av en äldre del som är tillbyggd med nyare byggnad. Verksamheten bedrivs på två plan, hiss saknas.

Markbygdens skola är belägen i byn Långträsk och har upptagningsområde i byn Långträsk med omnejd samt byn Koler. Verksamheten bygger på att alla elever från förskoleklass till årskurs 6 i huvudsak arbetar i två rum som är anpassade för ämnesblock, ett för SO/språk och ett för NO/matematik/bild. Även grupprum finns att tillgå i skolans lokaler. Förskoleverksamhet bedrivs i

samma lokaler för 4- och 5-åringar under tre dagar per vecka. Skolans huvudbyggnad är nybyggd från årsskiftet 2002/2003.

Genomförandet av inspektionen i Lillpите rektorsområde

Skolverket sände den 10 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Lillpите rektorsområde har bestått av experten Veronica Bonivart samt undervisningsrådet Anders Nylander. Besök i Lillpите rektorsområde inleddes den 9 mars och avslutades den 17 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lillpите kommun, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lillpите, Böle och Markbygdens skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. I alla tre skolor genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, pedagogisk personal, elevvårdspersonal samt rektor. Lektioner i förskoleklass, årskurs 2 och årskurs 6 besöktes.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den centrala kvalitetsenkät som Piteå kommun genomför där eleverna i årskurs 3, 5 och 8 samt barn inom förskolan får svara på frågor om bland annat trivsel och trygghet. Svaren på frågorna har sedan fått värden mellan 1-4 och resultaten har sammanställts på kommun och skolnivå.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Enligt den senaste kvalitetsredovisningen är målen kring *värdegrunden* uppfyllt i mycket hög grad för rektorsområdet.

Inspektionen visar att på alla tre skolor har eleverna och föräldrarna inflytande och att de uttrycker att det är viktigt att kunna påverka. Det sker i formellt i samlingar, klass- och elevråd samt skolråd. Enligt Piteå kommuns kvalitetsenkät från vårterminen 2003 skattar 84 procent av eleverna i Lillpite skola att de får vara med och bestämma hur de ska arbeta till 3 eller 4 på en 4-gradig skala. Motsvarande siffror för Böle skola är 96 procent och för Markbygdens skola 100 procent.

Som exempel kan nämnas att föräldrarna deltagit i framtagandet av utvärderingsfrågor i Lillpite och Böle skola. Elevrådet på Böle skola har påverkat att en extra dusch satts in i omklädningsrummet. Föräldrarna på Markbygdens skola har påverkat att mellanmål serveras till eleverna eftersom de vistas lång tid i skolan. Elevinflytande på Markbygdens skola sker även i undervisningen genom de individuella studieplaner som finns för varje elev. Genom dessa kan eleverna i samråd med lärarna bestämma vad de ska arbeta med.

Elevernas ansvar för miljön i skolan och utbildning är generellt hög på alla tre skolor. Enstaka blyerts-klotter förekommer i liten omfattning. Vid intervjuer svarar eleverna spontant att de tycker om sin skola och att de är stolta över den.

Effekten av värdegrundsarbetet avspeglar sig på ett tydligt sätt på skolorna. I hela rektorsområdet arbetar personalen med taktil massage för de yngre eleverna. Enligt intervjuad personal har det medfört att barnen är snälla mot varandra, ”den de masserat slår de inte”. Vad som görs i ett eventuellt mobbningsärende är inte i detalj känt bland elever och föräldrar på någon av de tre skolorna. Inspektionen visar att eleverna vet hur man ska vara mot varandra, hur en bra kompis är och vad de kan göra om de ser att någon står utanför. Piteå kommuns kvalitetsenkät har besvarats av rektorsområdets femåringar och

elever i årskurs 3 och 5. Eleverna i årskurs 3 och 5 skattar *trivsel* till 3,5 och *trygghet* till 3,6 på en 4-gradig skala.

Vid Lillpite skola är stämningen för det mesta god och eleverna är trygga men incidenter och även mobbning förekommer. Under intervjuer framkommer att bråk under raster inträffar rätt ofta och vid ett tillfälle har det lett till allvarliga personskador. Elever uttrycker en rädsla för att råka illa ut på rasten men även för repressalier ifall de skulle skvallra. En del äldre elever uttrycker sig nedvärderande om sin skola. Kränkningar och mobbning tas om hand av personalen men även föräldrarna har initierat åtgärder för att stävja mobbning. Inspektörerna anser att överföring av normer och värden varierar inom skolan, det vill säga det finns inte ett likartat förhållningssätt till gemensamma regler och normer för skolan.

Vid Böle skola visar inspektionen att det är en god stämning, att alla trivs, att eleverna leker med varandra. Föräldrarna uttrycker att incidenter förekommer men de tas om hand omedelbart av personalen. Intervjuade föräldrar uppger att de känner sig välkomna och att personalen verkar vara engagerade i barnen. Vidare säger föräldrarna att eleverna uttrycker att skolan och undervisningen är rolig och att eleverna vill gå till skolan trots att de är sjuka. Personalen berättar att skolan arbetat med värdegrundsfrågor kring olikheter och allas lika värde vilket kan vara orsaken till att det är accepterat att vara avvikande bland barnen. Personal och föräldrar säger att mobbingfall inträffat men har tagits hand om på ett föredömligt sätt.

Vid Markbygdens skola är *ett* resultat av "den rastlösa skolan" att utanförskap och mobbingtendenser i det närmaste helt försvunnit från skolan. Detta bekräftas av intervjuade föräldrar och elever där föräldrarna säger att Markbygdens skola är Piteås bästa skola. Ett syfte med "den förlängda skoldagen" är att utveckla elevernas sociala kompetens och öka möjligheterna till kamratkontakter. Elever som intervjuas svarar adekvat på frågor som rör hur man ska bete sig mot kamrater som är ledsna eller verkar vara utanför kamratkretsen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Böle och Markbygdens skolor når goda resultat avseende normer och värden. Vid Lillpite skola bedömer inspektörerna att resultaten ligger på godtagbar nivå. Vid Lillpite skola bör elevernas säkerhet under raster/uteaktiviteter förbättras.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Enligt den senaste kvalitetsredovisningen är målen kring *lärande och utveckling* uppfyllt i mycket hög grad för rektorsområdet.

Vid Lillpite skola uttrycker elever i de lägre årskurserna att de tycker att de lär sig mycket. Eleverna säger att de tycker om skolan, att den är rolig och att de alltid vet vad de ska göra eftersom de har olika arbetsscheman de arbetar efter. I de lägre årskurserna dokumenteras elevernas måluppfyllelse i så kallade "snurror" i basämnena. De äldre eleverna uttrycker en önskan om att få planera sin undervisning själva i högre grad än vad de i dagsläget gör. Inspektionen visar att kunskapsresultatet hos eleverna i årskurs 5 varierat mellan olika år. En djupare analys av orsakerna till detta saknas men rektorn är medveten om situationen. Enligt Piteå kommuns kvalitetsenkät från vårterminen 2003 skattar eleverna i Lillpite skola, årskurs 3 och 5 *lärande* till 3,42 på en 4-gradig skala där.

Vid Böle skola har alla elever i årskurs 5 uppnått godkänd nivå på de nationella proven i svenska, matematik och engelska. Intervjuade elever säger att de tycker att de har en bra skola, att de lär sig mycket i skolan och att kunskaper är viktiga. Intervjuade elever i årskurs 6 och föräldrar har fått information om måldokument, läroplanen och lokal arbetsplan. Intervjuad personal uppger att lokala arbetsplanen revideras varje år och att de upplever att målen är bra och utvärderingsbara. Enligt kvalitetsenkäten skattar eleverna i Böle skola, årskurs 3 och 5 *lärande* till 3,55 på en 4-gradig skala.

Vid Markbygdens skola har alla elever i årskurs 5 uppnått godkänd nivå på de nationella proven i svenska, matematik och engelska. Varje elev har individuella studieplaner i skolämnena. Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten utan timplan. Intervjuade föräldrar säger att kunskapsnivån är god för Markbygdens skolas elever vilket märks när eleverna börjar årskurs 7 på Sjulnäs skola. Enligt kvalitetsenkäten skattar eleverna i Markbygdens skola, årskurs 3 och 5 *lärande* till 3,45 på en 4-gradig skala.

Enligt kvalitetsredovisning 2002/2003 har diagnostiskt läs och skrivtest genomförts inom rektorsområdet i årskurs 3. Det har klarats av 92 procent av eleverna. Motsvarande resultat i mars 2004 är att 80 procent av eleverna klarat testet. Resultatet av de nationella proven i årskurs 5 läsåret 2002/2003 visar att 89 procent av eleverna klarat provet i engelska, 94 procent har klarat provet i svenska och alla elever har klarat provet i matematik. Enligt rektorn är inte någon analys gjord av kunskapsresultaten men att de låga resultaten i svenska och engelska var kopplade till elever med specifika behov. Vidare menar rektorn att det är en trend att läs- och skrivkunnigheten gått neråt de senaste åren. Därför har skolorna vidtagit åtgärder för att förbättra läsförståelsen. Ingen elev i rektorsområdet har anpassad studiegång.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Böle och Markbygdens skolor når goda resultat och Lillpite skola når godtagbara resultat avseende kunskaper.

Ett förbättringsområde är analys av orsaker till varför en del elever vid Lillpite skola inte uppnått godkänd nivå på de nationella proven i svenska och engelska. Även en analys av trenden till sjunkande läs- och skrivkunnighet inom rektorsområdet bör göras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt – för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Lillpите rektorsområde har eleverna formella och dokumenterade klass- och elevråd. Föräldrarnas inflytande och påverkan sker vid spontana kontakter, under föräldramöten, under utvecklingssamtal och via skolrådet på alla tre enheter. Protokoll/minnesanteckningar från skolråden delges övriga föräldrar genom hemsida eller skickas hem med eleverna. Etiska/moraliska samtal förs med eleverna bland annat med hjälp av materialet Lions Quest. I Lillpите och Böle skola bedrivs fadderverksamhet för att främja sammanhållning och trygghet. Vid alla tre skolor uppger intervjuade elever att pojkar och flickor behandlas likvärdigt.

I alla tre skolor har personalen arbetat målmedvetet med värdegrunden, lärande och utveckling samt hälsa och arbetsmiljö enligt den senaste kvalitetsredovisningen. I arbetet med värdegrunden har det bland annat ingått personalutbildning i materialet "Gruppen som grogrund", etiska samtal med eleverna och fadderverksamhet. Ett hälsoprojekt har genomförts i syfte att minska stress och påfrestningar för elever och personal där taktil massage – barnmassage ingått. En samverkansaktivitet med en av förskolorna i området är att förskolan arrangerar en konstutställning varje år dit skoleleverna blir inbjudna.

Lillpите och Böle skola har inte någon egen plan för att hantera kränkningar och mobbning. I stället finns de för kommunens gemensamma dokumenten "Riktlinjer för att förebygga och hantera händelser av kränkande särbehandling" och "Piteåmodellen för mobbingbekämpning". Markbygdens skola har utarbetat en "Handlingsplan för förebyggande av mobbning och konflikter". Vuxna finns ute på rasterna vid alla tre skolor. Vid Lillpите skola uppger personalen att de inte kan finnas med överallt där barnen är eftersom skolgården är stor och eleverna har frihet att vistas på hela gården.

Inspektionen visar att vid Lillpите skola finns inte regler som är tydliga och förankrade bland elever och personal.

Böle skola har utarbetat trivselregler där intentionen har varit att ha så få regler som möjligt och att de ska vara positivt hållna. Dessa har förankrats via klass och elevråd samt diskuterats bland personalen.

Markbygdens skola har arbetat fram levnadsregler för skolan. De är få i antal och positivt hållna. De finns bland annat nedskrivna på första sidan i skolans verksamhetsplan.

Tillgång till skolsköterska finns en gång i veckan för alla tre skolor. Träffar med elevvårdspersonal och rektor genomförs. Specialpedagogen har regelbundna träffar med lärarna. För kurator finns ingen upparbetad struktur att möta lärare och annan personal. Alla tre skolor har tillgång till kurator. Inom hela rektorsområdet förs samtal med barnen under lektioner kring kost och SANT-frågor.

Vid Lillpите skola har det hälsofrämjande projektet "Från palt till hälsa" bland annat medfört att eleverna i årskurs 4-6 tar en promenad en gång i veckan och att de har dans en gång i veckan. Eleverna i förskoleklass till och med årskurs 3 har utedag en gång per vecka. Andra aktiviteter i hälsofrämjande arbete är bad och bowling. Intervjuade elever i de lägre åldrarna uppger att de har så kallade "aktivitetskort" i klassen där de finns beskrivet olika motoriska övningar de kan göra under skolarbetet.

Vid Böle skola ingår uteverksamhet som ett tydligt inslag till exempel genom att förskoleklass och fritids har en utedag varje vecka. Undervisningstiden i idrott har utökats till 160 minuter/vecka för alla elever.

Vid Markbygdens skola är uteverksamheten ett tydligt inslag i konceptet "heldagsskolan". Syftet med den är enligt verksamhetsplanen att ge eleverna motion, motorisk träning, frisk luft och meningsfulla aktiviteter. All personal deltar i uteaktiviteter varje dag. I skoldagen ingår att eleverna får frukt på förmiddagen och mellanmål under eftermiddagen. Musik och kultursatsning har skett genom projekt som utmynnat i musikframträdande med eleverna. Skolan arrangerar årligen två konserter för innevånarna i Markbygden. Den enda nackdel som nämns under intervjuer med att gå på en liten skola är att det lilla elevantalet kan vara negativt eftersom det begränsar utbudet av kamrater.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Böle- och Markbygdens skolas arbete med arbetsmiljö och delaktighet håller god kvalitet. Lillpите skolas arbete håller godtagbar kvalitet.

Inspektionen visar att vid alla tre skolor bör en handlingsplan som beskriver de enskilda skolornas faktiska arbete mot kränkande behandling och mobbning utarbetas. Handlingsplanen bör innehålla vad skolan gör för att förebygga - upptäcka - åtgärda kränkande behandling och mobbning.

Lillpите skola bör utarbeta gemensamma regler/umgängesformer som diskuteras, förankras och tydliggörs bland elever och personal.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lillpите skola har utarbetat så kallade ”snurror” för individuell dokumentation av elevernas lärande i årskurs 1-6. Dessa bygger på att i basämnena svenska, matematik och engelska finns inskrivna mål i olika rutor i cirkelform och vartefter eleven uppnår målen färgläggs rutorna. Lillpите skola arbetar med att eleverna ska hitta sin *lärstil*, det vill säga skolan utformar den fysiska miljön som passar olika inlärningsstilar. Enligt Piteå kommuns kvalitetsenkät skattar eleverna i Lillpите skola, årskurs 3 och 5 *undervisning* till 3,35 på en 4-gradig skala där 4 är högst.

Böle skola har deltagit i ett treårigt skriftspråksprojekt som utmynnat i att alla elever har en egen ”portfölj” som de använder för dokumentation av sitt eget lärande. Personalen har utbildats i olikheter i lärstilar. Detta har medfört att eleverna i årskurs 2 och 5 varje år genomför en *stilanalys* för att hitta sitt eget sätt att lära. Ett arbete är påbörjat för att tydliggöra mål i matematik för årskurs 6, det så kallade ”matte-trädet”. Enligt kvalitetsenkäten skattar eleverna i Böle skola, årskurs 3 och 5 *undervisning* till 3,57 på en 4-gradig skala där 4 är högst.

Vid Markbygdens skola sker val av ämnen och innehåll utifrån de individuella studieplaner som upprättas för varje elev. Varje elev har en egen studieplan där de dokumenterar vad de gjort i de olika ämnena och ämnesområdena. Skolans profilering *beldagsskola* innehållande skolbarnsomsorg under skoldagen medför att alla elever finns i skolan mellan 8.00 och 15.00. All personal deltar i uteverksamhet under den förlängda lunchrasten och i slutet av dagen. Enligt kvalitetsenkäten skattar eleverna i Markbygdens skola, årskurs 3 och 5 *undervisning* till 3,64 på en 4-gradig skala där 4 är högst.

Timplanen för Lillpите och Böle skola följer de nationella anvisningar som finns med fördelning av ämnen och omfattning. Markbygdens skola deltar i den nationella försöksverksamheten utan timplan.

Vid Markbygdens skola är gruppkonstellationerna flexibla och utgår dels från lärarnas planering och dels från elevernas individuella studieplaner. Vid Böle och Lillpите skola är grupperna/klasserna i huvudsak fasta men elever blandas ibland mellan klasser, exempelvis när det är tjej- respektive kill-idrott. För elever i behov av stöd arbetar alla skolor i tre steg. 1) Lärare/arbetslag försöker tillsammans med förälder och elev finna lösning på problemet. 2) Lärare i arbetsenheten hjälps åt att finna lösning på problemet. Elevers skolsituation

kartläggs med hjälp av en "åtgärdsplanering". 3) Ärendet lämnas till elevvårdskonferens och åtgärdsprogram upprättas. Klassföreståndare tillsammans med specialpedagog är enligt skolans arbetsförfarande skyldig att se till att åtgärdsprogram upprättas. Beslut om åtgärdsprogram tas under elevvårdskonferens dit elevens förälder kallas. Rektorsområdet arbetar efter en gemensam struktur på åtgärdsprogrammen. Råd och stöd kan sökas av Piteå Pedagogiska Centrum. Enligt rektorn är individuella utvecklingsplaner ett kommande utvecklingsområdesområde för rektorsområdet.

Hemspråksundervisning måste föräldrarna ta initiativ till att söka centralt från kommunen. Ingen elev har modersmålsundervisning eller studiehandledning på annat modersmål än svenska.

Vid Lillpite skola har personalen arbetat fram lokala nedbrutna mål utifrån de nationella kursplanerna i basämnena, de så kallade snurrorna. Dessa ger förutom en tydlig målbild för eleverna en möjlighet att arbeta med olika saker och på olika sätt. För eleverna i årskurs 2 används även arbetsscheman, benämnda *Trollet* och *Ormen* där de kan individuellt välja arbete och arbetssätt i svenska och matematik.

Vid Böle skola har lärarna inte arbetat fram lokala kunskapsmål utifrån kursplanerna förutom det påbörjade arbetet i matematik som tidigare nämnts.

Vid Markbygdens skola beror arbetssätt på vilket område eleven arbetar med efter den individuella studieplanen. Även gemensamma projekt/teman/arbetsområden, exempelvis musikframträdande styr arbetssättet för alla elever. Skolan har inte utarbetat lokala nedbrutna kunskapsmål utifrån kursplanerna.

Vid alla tre skolor erbjuds utvecklingssamtal en gång per termin. Vid behov kan fler samtal erbjudas. Elevernas lärande bedöms med hjälp av de nationella proven i årskurs 5 samt läs- och skrivdiagnos i årskurs 3. Nationella diagnostiska prov i svenska och matematik genomförs i årskurs 2. Dokumentationen av elevernas lärande på Böle skola sker bland annat med hjälp av elevernas portfolio. Markbygdens skola använder sig av de individuella studieplaner varje elev har. Lillpite skola använder sig av de så kallade "snurrorna" för att dokumentera elevernas lärande. I grunden finns lärarnas erfarenhet när man bestämmer måluppfyllelse kring skolans resultat.

I Lillpite skola har eleverna prao totalt 6 dagar under årskurs 4-6. I Böle skola har eleverna prao under en dag i årskurs 5 och 6 eller totalt två dagar under ett år. Markbygdens skolas elever genomför ett projekt i företagsamhet i årskurs 6. Praoplatser ordnas med föräldrarnas hjälp.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen vid Lillpite och Böle skolor håller god kvalitet. Organisering och individualisering av undervisningen vid Markbygdens skola utgår på ett föredömligt sätt ifrån den enskilde elevens förkunskaper och förutsättningar. Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Markbygdens skola håller mycket god kvalitet.

Det bör framgå i rektorsområdets elevvårdsprogram att det är rektors skyldighet att se till att åtgärdsprogram utarbetas för elever i behov av särskilda stödåtgärder.

Vid Böle och Markbygdens skola kan personalen med fördel utarbeta lokalt nedbrutna kunskapsmål för eleverna.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorn har ansvar för Lillpите, Böle- och Markbygdens skola. Rektorn har tillträtt sin tjänst från och med den 1 oktober 2003 och ingår i arbetslag med andra rektorer. Eftersom varje rektor har sin/sina skolor att arbeta med är det svårt att hitta naturliga samverkansformer uppger rektorn. På varje skola finns personal vilka fungerar som arbetsenhetsledare och leder arbetsenhetsträffar samt har delegerat ansvar för att ta egna beslut kring en del praktiska frågor, till exempel mindre inköp utifrån tilldelad budget.

Inspektionen visar att rektorn är känd bland elever och föräldrar på alla tre enheter. Personalen uppfattar rektorn som engagerad och synlig i verksamheten. Inspektörerna bedömer att rektorn har svårt att hinna med den pedagogiska ledningen på grund av att rektorn har ett stort geografiskt och personellt ansvarsområde. Att verksamheten ändå fungerar beror enligt rektorn på att personalen är mycket "självgående". Rektorn används som stöd och bollplank för pedagogiska frågor.

I arbetet med kvalitetssäkring har måluppfyllelsen som presenterats i den senaste kvalitetsredovisningen bedömts på följande sätt: Personal från alla enheter och rektorn, har under några tillfällen satt sig ner och redovisat hur deras egen enhet bedömt sin måluppfyllelse. Innan det mötet hade varje enhet förberett sig genom att göra en egen bedömning av sin skolas måluppfyllelse. Det som sedan redovisas i kvalitetsredovisningen är ett typvärde - det vill säga det värde de flesta angav - av vad alla enheter tillsammans redovisat. Det gör att kvalitetsredovisningen kan vara svår att använda som ett verktyg för verksamhetsutveckling eller underlag för kommande läsårsplanering. Detta sätt att bedöma måluppfyllelse gjordes innan den nuvarande rektorn börjat sin tjänst. Rektorn har tankar på att bygga ett annat sätt att arbeta med kvalitetsredovisning kopplad till utvärdering och lokala arbetsplanen. Inom rektorsområdet har initiativ tagits till att utveckla en gemensam struktur för individuella utvecklingsplaner för eleverna. Arbetet bedrivs med en projektgrupp bestående av representanter från skolorna. Gruppen leds av rektorn och

träffas en gång per månad. Representanterna för vidare diskussionen på sin skola.

Formella beslut i elevärenden fattas i elevvårdskonferensen som protokollförs. Rektorn deltar alltid i elevvårdskonferensen. Elevfrånvaro förs av ansvariga lärare. Rutiner för övergångar, till exempel mellan förskola och förskoleklass samt till årskurs 1 finns upparbetade. Övergång från Lillpite, Böle och Markbygdens skola åk 6 till Sjulnäs skola sker bland annat genom att eleverna har språkval och slöjd i Sjulnäs skola. Möjlighet att framföra klagomål sker främst genom att elever och föräldrar kontaktar berörd lärare/personal. Nästa steg är att kontakta rektorn och vidare till områdeschefen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Lillpite rektorsområdes styrning, ledning och kvalitetsarbete håller god kvalitet. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med den pedagogiska verksamheten.

Kvalitetsredovisningen för området används inte som det underlag den är tänkt att vara för kommande planering och utarbetande av arbetsplaner. Därför bör rektorn tydligt ta det övergripande ledningsansvaret för den pedagogiska planeringen och utvecklingen vid skolorna.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Lillpite rektorsområde skiljer det sig mellan skolorna hur man arbetar med elevens val. På schemat för Lillpite skola ligger elevens val med 50 min per vecka. Eleverna väljer inom ämnesfördjupning vad de ska arbeta med från gång till gång. Inspektionen visar att elevens val vid Böle skola inte finns som markerade lektioner, arbetspass eller liknande. Eleverna väljer att fördjupa eller bredda sig inom de ämnen de själv bedömer att de behöver arbeta mera med. På Markbygdens skola sker elevens val i form av temadagar där lärarna har föreslagit innehållet i en dag och eleverna i två dagar.

Tillgång till modersmålsundervisning och svenska som andraspråk erbjuds centralt. Det är upp till varje enskild förälder att ta initiativ till att få tillgång till modersmålsundervisningen eller undervisning i svenska som andraspråk. Språkval erbjuds i årskurs 6 i Sjulnäs skola. Tyska, franska och svenska/engelska erbjuds. Inspektionen visar att många elever väljer svenska/engelska

som språkval. Det sker i huvudsak av två anledningar. Den ena är att det språk man helst skulle vilja ha, det vill säga spanska, finns inte. Den andra anledningen är att man vill förbättra sina kunskaper i svenska och engelska. Inspektörerna bedömer att det skulle finnas ett underlag av intresserade elever att få ihop en grupp för att anordna spanska som språkval.

Föräldrarna upplever att kostnader som uppkommer på grund av skolgången ligger på acceptabel nivå och att kostnadsfria alternativ erbjuds. Markbygdens skola genomför en lägervecka varje år i samband med skolstarten. Den finansieras genom de intäkter skolan får när eleverna framför musikalerna eller har andra typer av arrangemang. Bibliotek/tillgång till skönlitteratur finns i acceptabel omfattning på alla tre skolor.

Information till föräldrarna sker vanligen en gång i veckan via hembrev eller liknande. Formatet kan vara papper som skickas hem eller via e-post. Information inför förskoleklass och i samband med val inför årskurs 6 och 7 sker vanligen under föräldramöten och med informationsmaterial. Information om Böle- och Markbygdens skola kan hittas på de skolornas hemsidor. Ett önskemål från föräldrahåll är att informationen inför elevernas start i förskoleklass skulle ha varit bättre och legat tidigare under vårterminen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgång till omsorg pedagogisk verksamhet och utbildning håller godtagbar kvalitet vid Lillpите rektorsområde. Böle- och Markbygdens skola bör förtydliga på vilket sätt eleverna kan göra val inom området elevens val. Inspektörerna bedömer att Böle skola inte erbjuder elevens val i enlighet med grundskoleförordningen.

Skolorna kan också säkerställa att elever och föräldrar i god tid får information om viktiga händelser.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Verksamheten i Lillpите skola är organiserad i åldershomogena grupper från förskoleklass till årskurs 6. Totalt finns resurs om 11 lärare på 933 procent tillsatta som grundskollärarresurs. Tre fritidspedagoger arbetar 265 procent inom skolbarnsomsorgen och en förskollärare på 100 procent i förskoleklass. Lärarnas kompetens är i allmänhet god, dock framförs klagomål mot enskilda personer vid inspektionstillfället. Hiss finns så att rörelsehindrade kan ta sig mellan de olika våningsplanen.

Verksamheten i Böle skola är organiserad i åldersblandade grupper i grundskolan, dvs. klass 1-2, 3-4 och 5-6. Förskoleklassen är en ålderhomogen grupp. Totalt finns resurs om 5 lärare på 450 procent tillsatta som grund-

skollärreresurs samt en fritidspedagog på 70 procent. Två fritidspedagoger arbetar 200 procent inom skolbarnsomsorgen och en förskollärare på 100 procent i förskoleklass. Lärarnas kompetens är i allmänhet god. På Böle skola finns ett våningsplan där en av klasserna har sitt klassrum och där finns även grupprum. Byggnaden saknar hiss till den våningen. Rektorn säger att skulle Böle skola få en elev med rörelsehinder så skulle de antingen få byta rum med aktuell klass så att de har sin verksamhet i bottenvåningen eller så måste de anpassa skolan med trapphiss eller liknande.

Verksamheten i Markbygdens skola är organiserad i åldersblandade grupper från förskoleklass till årskurs 6. Totalt finns resurs om 3 lärare på 250 procent tillsatta som grundskollärreresurs. En förskollärare arbetar 75 procent med allmän förskola och i skolan. Lärarna har skrivit ett lokalt avtal vilket bland annat innebär att de arbetar 28,5 timmar/vecka i barngrupp med lektioner eller uteverksamhet. Lärarnas kompetens är god. Lokalerna är nybyggda och anpassade till skolans verksamhet och till elever med rörelsehinder. Läromedlen är det mesta är av gemensam art, det vill säga eleverna använder sig av de läromedel de individuellt behöver inom det område de arbetar.

Kompetensutveckling inom rektorsområdet har varit lärstilar under läsåret 2002/2003. Ett arbetslag har provat handledning under hösten 2003. Kompetensutveckling bestäms utifrån de behov som identifierats i föregående års kvalitetsredovisning. Kompetensutveckling som planeras är; medarbetarsamtal i grupp och kränkande behandling/mobbning. På alla skolor finns personal med utbildning för det verksamhetsområde de arbetar i.

Läromedlens standard och aktualitet är generellt god för alla tre skolor. Tillgång till datorer för eleverna finns på alla skolor och de håller en godtagbar standard. I huvudsak anser de flesta som intervjuats att kvalitet och variation på skollunchen är god. Enligt Piteå kommuns kvalitetsenkät får området *måltider* vid Lillpite skola 3,0 på en 4-gradig skala. Motsvarande siffror för Böle skola är 3,3 och för Markbygdens skola 3,4.

Resursfördelning/tjänstefördelning sker utifrån den tilldelning av tjänster som skett centralt i kommunen. Den bygger på det elevantal som finns inom varje rektorsområde och resurser fördelas specifikt för varje skola. I första hand avdelas resurs för en specialpedagog som arbetar inom området. Därefter sker fördelning mellan skolorna utifrån deras enskilda behov. Information och dialog med föräldrarna sker på skolråden och under föräldramöten. När det gäller verksamhetsbudget får rektorsområdet en summa för varje inskrivet barn. Arbetsenhetsledare och rektor gör därefter en fördelning där föregående års resultat och kommande behov är underlag. Dialog med övrig personal sker på arbetsplatsträffar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till resurser kompetensmässigt och materiellt för den aktuella utbildningen är av god kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten inom Lillpite rektorsområde övergripande är av god kvalitet. Den pedagogiska verksamheten vid skolorna ligger väl i linje med de nationella styrdokumentet. De lokala målen för och skolorna stämmer väl med målen i läroplanen.

Skolornas arbete med värdegrundsfrågor avspeglar sig i stämningen på den enskilda skolan. Personalen, eleverna och föräldrarna har en enhetlig syn på att Böle och Markbygds skolor har en trygg miljö för eleverna. Vid Lillpite skola skiljer sig uppfattning åt hur trygghet och säkerhet kan garanteras för eleverna.

Eleverna är aktiva, har inflytande i undervisningen och uppnår i de flesta fall goda eller mycket goda kunskapsresultat.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas säkerhet och trygghet vid Lillpite skola,
- resultat av ämnesprov i årskurs 5 vid Lillpite skola i svenska och engelska,
- läs- och skrivkunnighet inom rektorsområdet,
- handlingsprogram mot kränkande behandling och mobbning,
- värderingar, normer och regler vid Lillpite skola,
- arbetet med kvalitetsredovisning samt
- elevens val vid Markbygds skola.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val vid Böle skola (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-08-16

Umeå

Anders Nylander

Veronica Bonivart